

DIAGNOSTYKA

RAKA
PROSTATY

CZYM JEST RAK PROSTATY?

Rak prostaty to nowotwór wywodzący się z tkanek nabłonkowych obecnych w gruczole krokowym. Prostate jest niewielkim narządem umiejscowionym na dnie miednicy mniejszej u mężczyzn, którego główną funkcją jest produkcja składników nasienia stanowiących niezbędny element do prawidłowego funkcjonowania plemników podczas procesu zapłodnienia.

Rak prostaty jest często występującą chorobą nowotworową, która w ogólnej populacji mężczyzn plasuje się na drugim miejscu pod względem zapadalności (po raku płuca).

Objawy bywają dość niecharakterystyczne i często narastają powoli, uwidaczniając się dopiero gdy prostata zacznie uciskać okoliczne tkanki. W przypadku wcześniej wykrytego raka prostaty, zanim rozpocznie on dawać przerzuty do innych narządów, istnieją możliwości wysoce skutecznego leczenia.

JAKIE SĄ PRZYCZYNY RAKA PROSTATY?

U znacznej części mężczyzn wraz z wiekiem dochodzi do łagodnego rozrostu prostaty. Proces ten polega na zwiększeniu objętości narządu związanego z fizjologicznym starzeniem się organizmu oraz oddziaływaniem męskich hormonów płciowych (przede wszystkim testosteronu) na komórki prostaty. Czasami powiększenie prostaty, pomimo że wstępnie może mieć podobne objawy do łagodnego rozrostu, może mieć o wiele bardziej poważne przyczyny i wiązać się z chorobą nowotworową. W sytuacji, gdy komórka z wadliwym materiałem genetycznym zaczyna namnażać się w sposób niekontrolowany dochodzi do wykształcenia guza.

Mówimy wówczas o nowotworze miejscowym, bez przerzutów. Jeżeli leczenie nie zostanie podjęte odpowiednio szybko, wówczas komórki nowotworowe mogą wraz z krwią przedostawać się do innych narządów i wytwarzać tam wtórne ogniska choroby.

Istnieje kilka opisanych czynników ryzyka, przy czym największy wpływ na wystąpienie raka prostaty mają:

wiek

historia występowania raka gruczołu krokowego w rodzinie (szczególnie u ojca i braci pacjenta)

niezdrowy styl życia (m.in. spożywanie dużych ilości produktów bogatych w wapń i białka zwierzęce)

otyłość i brak aktywności fizycznej

JAKIE BADANIA LABORATORYJNE MOŻNA WYKONAĆ W CELU DIAGNOZY RAKA PROSTATY?

1

PSA całkowite (swoisty antygen sterczowy) - jest to białko produkowane przez prostatę. W fizjologicznych warunkach pełni on funkcję umożliwiającą plemnikom swobodne poruszanie się w ejakulacie. U zdrowych osób stężenie PSA we krwi utrzymuje na niskich poziomach, jednak ulega znacznemu podwyższeniu w przypadku rozwoju procesów chorobowych gruczołu krokowego. PSA występuje we krwi w postaci wolnej oraz związanej ze specyficznym białkiem transportowym. Badanie to oznacza stężenie obu tych frakcji we krwi. Samo PSA całkowite nie jest wystarczająco skutecznym wskaźnikiem w celu oceny czy dana osoba cierpi na raka prostaty, ponieważ jego stężenie rośnie także w przypadku łagodnego przerostu oraz zapaleń tego narządu - stąd też należy wykonywać dodatkowe badania. Dodatkowo stężenie PSA zwiększa się w sposób fizjologiczny wraz z wiekiem pacjenta.

2

PSA wolne - to oznaczenie stężenia frakcji PSA, która nie jest związana z białkami transportowymi we krwi pacjenta. Procentowy stosunek stężenia frakcji wolnej do całkowitego stężenia PSA jest zaburzony w przypadku choroby nowotworowej, co czyni go istotnym wskaźnikiem diagnostycznym, który może sugerować obecność raka prostaty.

3

ACP (fosfatasa kwaśna) - jest to enzym produkowany przez prostatę, którego aktywność we krwi ulega znacznemu podwyższeniu w przebiegu raka tego narządu, dlatego też jest on czułym wskaźnikiem, ale mało swoistym rozwijającego się nowotworu. Wzrost aktywności ACP występuje także w nowotworach kości, chorobie Pageta, osteoporozie. Oznaczanie ACP stanowi dodatkowy wskaźnik przy rozpoznaniu raka prostaty.

KTO POWINIEN WYKONAĆ BADANIA W KIERUNKU RAKA PROSTATY?

Jak w przypadku wszystkich chorób nowotworowych, najważniejsze w podjęciu skutecznego leczenia raka prostaty jest jego wczesne wykrycie i rozpoznanie. W związku z częstym występowaniem tego nowotworu oraz brakiem widocznych objawów na wczesnych stadiach jego rozwoju, niezbędne jest regularne wykonywanie badań profilaktycznych u mężczyzn po 40 roku życia. Późno rozpoznany rak prostaty często daje przerzuty do innych narządów (przede wszystkim kości i płuc), co znacząco ogranicza możliwości terapeutyczne i niesie za sobą niekorzystne rokowania.

JAKIE SĄ OBJAWY RAKA PROSTATY?

Rak prostaty powoduje objawy, które są podobne do łagodnego rozrostu tego narządu, dlatego też niezwykle ważna jest specjalistyczna, pogłębiona diagnostyka. Objawy raka prostaty zaczynają się pojawiać w momencie, gdy guz osiąga wystarczająco duże rozmiary, aby uciskać na cewkę moczową, która przechodzi przez gruczoł krokowy.

Do tych objawów należą:

- zwiększone parcie na mocz
- częste oddawanie moczu
- bolesność podczas oddawania moczu
- nykturia, czyli potrzeba częstego oddawania moczu w nocy
- trudności w rozpoczęciu oddawania moczu
- wydłużony czas oddawania moczu
- ból w okolicy miednicy mniejszej
- zaburzenia erekcji
- obecność krwi w moczu (rzadko)

Obecność tych objawów nie jest charakterystyczna wyłącznie dla raka prostaty, dlatego też niezbędne jest wykonanie dodatkowych badań laboratoryjnych, które oceniają markery obecne we krwi pacjenta, które mogłyby wskazywać na rozwijający się proces nowotworowy.

W Laboratoriach Synevo badania w kierunku raka prostaty wykonywane są przy pomocy odczynników Elecsys firmy Roche Diagnostics oraz wysokospecjalistycznych analizatorów cobas e, które wykorzystując zaawansowaną metodę pomiarową (elektrochemiluminescencję) zapewniają bardzo dobrą precyzję i wysoką wiarygodność uzyskanych wyników.

